

demoversie

Starten met

Sibelius 5

Cursusboek

frans frijns

demoversie

INHOUDSOPGAVE

Sibelius 5 Installeren

Sibelius 5.....	5
Sound Essentials.....	6
Scorch.....	6
Photoscore Lite.....	6

Basishandelingen

Sibelius starten.....	7
Een partituur laden.....	7
Afspelen van een partituur / Play.....	7
Selecteren.....	7
Partituur verschuiven op het scherm.....	7
Een noot of een object selecteren.....	7
Een maat selecteren.....	7
Een regel (notenbalk) selecteren.....	7
Een hele partij selecteren.....	8
Menubalk.....	9
Gereedshapsbalk / Toolbar.....	9

Navigeren en weergeven van de partituur

NAVIGEREN	
Rechtstreeks in de partituur schuiven.....	10
Navigeren met de muis.....	10
In de navigator.....	10
Navigeren met de toetsen.....	10
Navigeren met het scrollwiel van je muis.....	10
WEERGAVE	
Beeldaanpassingen vanuit de gereedshapsbalk.....	11
Vergrotingsfactor / Zoomfactor.....	11
Vergrootglas.....	11
Verschillende weergaven van de partituur.....	11
Standaardweergave.....	11
Partijweergave.....	12
Panoramaview.....	12
Full Score / Parts.....	13
Transposing Score.....	13

Sibelius aanpassen aan je wensen

Display.....	14
Files.....	14
Score Position.....	14
Textures.....	15
Menus and shortcuts.....	15
Other.....	15

Een nieuwe partituur starten

1: Quickstartvenster.....	16
2: Menu file > new.....	16
3: Icoon "New score" in de menubalk.....	16
4: Uitgaan van een bestaande partituur.....	16

Werken met de Wizzard

Een nieuwe score maken met de Wizzard.....	16
Snel een blanco score maken.....	18
Uitgaan van een bestaande partituur (methode 4).....	19
Maten verwijderen.....	19
Maten toevoegen.....	19
Maatsoort instellen.....	20
Toonsoort instellen.....	20

Werken in de partituur / aan de slag

Keypad = numeriek toetsenbord.....	21
Het Properties venster.....	22
General.....	22
Text.....	22
Playback.....	22

Lines.....	23
Bars.....	23
Notes.....	23

Noten invoeren

Invoeren met muis in combinatie met Keypad.....	24
Invoeren met muis en toetsenbord.....	24
Gebruik van kopieerfuncties.....	25
Individuele noten kopiëren / noot voor noot plaatsen: De [R]-toets.....	25
Nootgroepen, maten of passages kopiëren.....	25
Kopiëren met de [Alt]-toets.....	26
invoeren met een keyboard / digitale piano.....	26
Steptime / Realtime.....	26

Praktische tips

Boogjes.....	27
Legatoboogjes / fraseringsboogjes.....	27
Overbindingsboogjes.....	27
Rusten.....	27
Alteraties.....	27
Articulatietekens en afkortingen.....	27
Intervallen en akkoorden.....	28
Antimetrische figuren.....	28
Maatstrepen.....	28
Lijnen en symbolen.....	28
Meerdere stemmen in een balk.....	29
Veranderen van sleutel, toonsoort of maatsoort.....	29
Invoeren van akkoordsymbolen, gitaardiagrammen en afbeeldingen.....	29
Invoeren van een extra instrument / notenbalk.....	29

Tekst

Invoeren van tekst, dynamische aanwijzingen en technische aanwijzingen.....	30
Algemene tekst.....	30
Dynamiek.....	30
Technische aanwijzing.....	30
Tempo aanwijzingen.....	30
Lyrics.....	30
Vingerzettingen.....	30

Layout / opmaak

Formaat van notenbalken en pagina-instellingen.....	31
Afstanden van balken en objecten.....	31
Ruimte tussen notenbalken en systemen.....	31
Afbreken van een balk.....	31
Afbreken van een pagina:.....	31
Aanpassen afstanden van objecten en noten.....	32

Printen en andere uitvoermogelijkheden

Print.....	33
Print all Parts.....	33
Andere uitvoermogelijkheden.....	33
Audio.....	33
Scorch.....	33
Midi.....	33
Sibelius 2, 3, 4 en Sibelius Student.....	33
Grafisch.....	34
Snel exporteren.....	34

Geluid

PC-geluid.....	35
Sibelius Sound Essentials.....	35
Midi.....	35
Het Mixervenster.....	36

Sibelius 5 installeren

Sibelius 5 wordt geleverd op DVD. Naast het programma Sibelius 5 staat er nog een drietal applicaties op deze schijf die je al dan niet kunt installeren.

Na het inbrengen van de dvd in je computer verschijnt er een installatie-keuzeschermb. Mocht het scherm niet verschijnen, dan moet je de dvd-speler benaderen vanuit [deze computer] > rechtsklikken boven het icoon van de dvd-speler en [open] of [verkennen] kiezen in het menu dat verschijnt. Dubbelklik op het icoontje waaronder [amplayer.exe] staat vermeld.

Het installatiemenu toont van boven naar beneden:

- **Install Sibelius 5** Het hoofdprogramma.
Het programma moet na installatie middels invoering van het serienummer en online registratie worden geactiveerd.
- **Install Sibelius Sounds Essentials** Sound Essentials betreft een omvangrijke klankenbibliotheek.
Dit onderdeel vergt veel geheugen van de computer maar geeft ook een veel beter klankresultaat dan de standaardklanken die een reguliere PC kan bieden. Let op: het installeren van dit onderdeel neemt meerdere minuten in beslag zonder dat er activiteit zichtbaar is, wacht dus geduldig af.
- **Install Scorch** Een plug-in die het mogelijk maakt om Sibelius-files die op Internet gepubliceerd zijn in bijvoorbeeld Internet Explorer af te spelen.
Sibelius onderhoudt onder andere ook de website www.sibeliusmusic.com waar duizenden files te vinden zijn die gratis of tegen betaling geprint kunnen worden. Met behulp van de plug-in Scorch kun je al deze composities afspelen. Meestal moet je bij het eerste bezoek aan de site de plug-in opnieuw installeren vanwege updates van dit onderdeel.
- **Install Photoscore Lite** Photoscore is een scanprogramma. Met de Lite-versie van dit programma kun je scans omzetten naar Sibeliusbestanden zodat je deze verder kunt bewerken. De Lite-versie heeft wel een aantal beperkingen ten opzichte van de Full-versie die je kunt kopen.

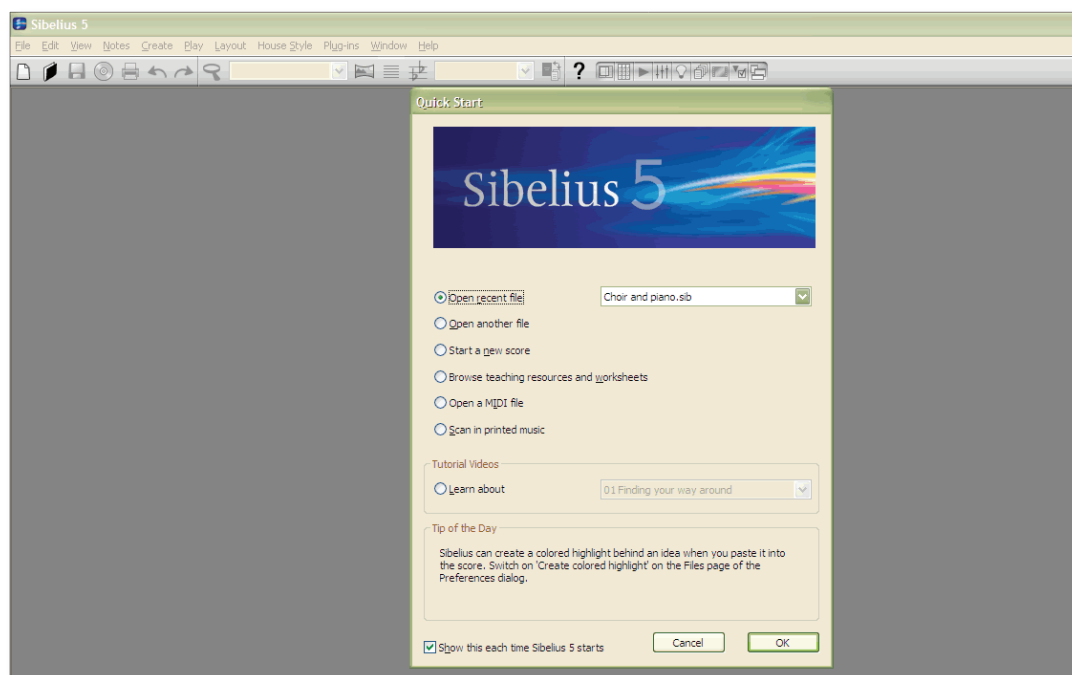
Basishandelingen

Sibelius starten

Na het starten van Sibelius verschijnt het 'Quick Start'-venster op het scherm. Het wel of niet verschijnen van dit venster kan worden in- of uitgeschakeld via het menu [File]>[Preferences] > [Other] : [When sibelius starts].

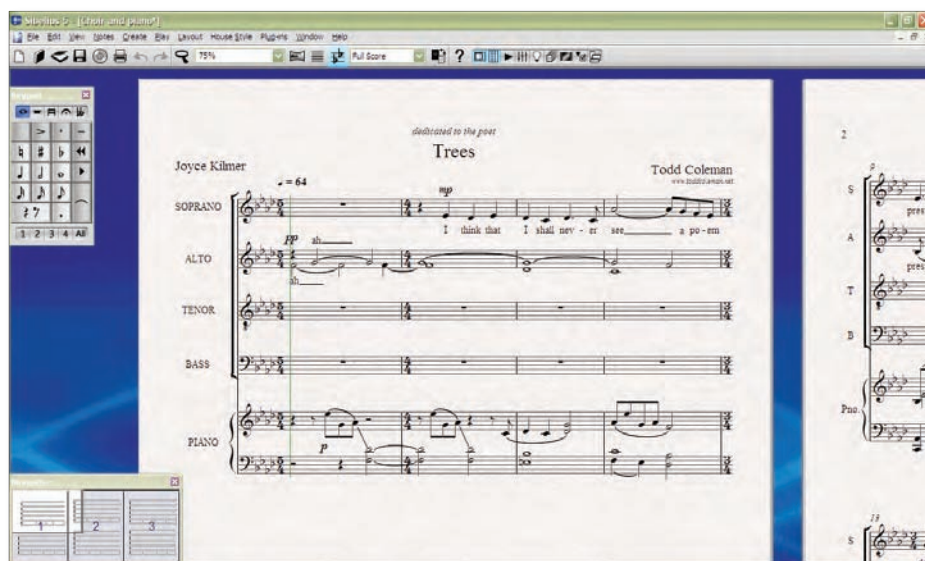
In dit venster kun je selecteren wat je wilt gaan doen.

Achter de eerste optie [Open recent file] wordt de partituur vermeld waarmee je de vorige sessies gewerkt hebt.

Een partituur laden en afspelen

Selecteer in het Quick Start-venster het bestand "Choir and piano" in het keuzevenster achter [open recent file] . Klik vervolgens op de [OK]-knop om deze partituur te laden. Je kunt de partituur ook vinden op de harde schijf in de map [C:\Program Files\Sibelius Software\Sibelius 5\Example Scores\Choir].

OPDRACHT: oefen met het openen en sluiten van enkele voorbeeldbestanden [example scores] bij het programma.

Afspelen van de partituur / Play

Sibelius heeft een speciaal playback-venster. Dit activeer en de-activeer je door in de menubalk het driehoekje (play-icoon) aan te klikken.

In het playback-venster vind je enkele afspelergerelateerde knoppen. Van links naar rechts zijn dat: *terug naar startpositie; versneld terugspoelen; afspelen (play); stoppen; versneld vooruitspoelen; naar einde van partituur; opname (flexi-time); live playback; metronoom*. Je kunt in plaats van de afspelerknop in het playback-venster ook de [P]-toets op je toetsenbord gebruiken. Wanneer je vooraf een noot geselecteerd hebt zal Sibelius de partituur afspelen vanaf deze noot. Als je het afspelen wil stoppen druk je de stopknop of de [ESC] toets. Mogelijkheden en instelling met betrekking tot het geluid worden op pagina's 37 en 38 in het hoofdstuk **Geluid** behandeld.

OPDRACHT: oefen met het afspelen van enkele voorbeeldbestanden. Probeer de functionaliteit van alle knoppen in het playbackvenster uit. Werk ook met de [P]-toets en de [Esc]-toets.

Navigeren en selecteren

Partituur verschuiven op het scherm

Klik ergens op het notenblad of op de achtergrond. Terwijl je de muis ingedrukt houdt beweeg je naar boven, beneden, links en rechts. Als het goed is beweegt het notenblad mee met de cursor.

Een noot of een object selecteren:

Als je op een noot of op een ander item (zoals tekst, maatstrepen, articulatie tekens of dynamische tekens) klikt, dan kleurt dit blauw. Het item is dan geselecteerd. Als een item geselecteerd is, dan kun je het bewerken met de muis, specifieke toetscommando's of acties vanuit de menu's uitvoeren.

Een maat selecteren: één keer klikken

Een balk selecteren: twee keer klikken

Selecteren

Selecteren van een **enkel** object doe je door op dat object te klikken.

Wil je een **bereik** van meerdere items achter elkaar selecteren, dan klik je eerst op het eerste element en vervolgens met de [shift]-toets ingedrukt op het laatste object.

Wil je een **aantal individuele items** selecteren, dan kun je op deze objecten klikken terwijl je de [Ctrl]-toets ingedrukt houdt.

De-selecteren doe je door ergens in het scherm waar niets staat te klikken of door de [Esc]-toets te drukken.

Een maat selecteren

Klik eenmaal in een leeg deel van de notenbalk. Er verschijnt een blauw kader rond de geklikte maat.

Een regel (notenbalk) selecteren

Dubbeklik in een leeg deel van de notenbalk. Er verschijnt een blauw kader rond de aangeklikte regel (notenbalk).

The image shows a screenshot of the Sibelius 5 score editor. It displays a choir score with parts for Soprano (S), Alto (A), Tenor (T), Bass (B), and Piano (Pno.). A blue selection box highlights a group of notes in the Soprano part, demonstrating the 'select entire part' function.

Een hele partij selecteren
Driedubbelklik
 (klik driemaal snel na elkaar in een leeg deel van de notenbalk. Er verschijnt een blauw kader rond alle balken van de partij.

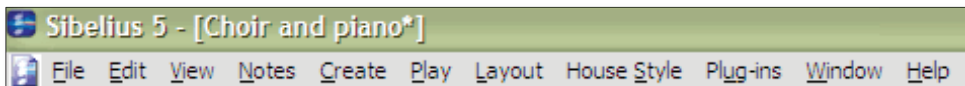
Een hele partij selecteren: drie keer klikken

OPDRACHT: Selecteer een noot en sleep deze omhoog of omlaag. De toonhoogte verandert. Als je de muisknop loslaat, dan blijft de noot op de laatst geselecteerde positie staan. Als deze positie buiten het bereik van het instrument valt, dan kleurt de noot rood.

OPDRACHT: Je kunt de noten ook stapsgewijs omhoog of omlaag bewegen met de pijltjestoetsen. Als je de [Ctrl]-toets ingedrukt houdt terwijl je de pijltjestoets omhoog of omlaag drukt, dan verspringt de geselecteerde noot een heel octaaf. Probeer dit uit.

Menubalk

Bovenin het scherm bevindt zich de menubalk. In deze balk tref je een uitgebreide selectie van menu's aan. De naam van elk menu geeft een indicatie voor het soort opdrachten en functies die je in deze menu's kunt vinden. De

menu's en de volgorde van de opdrachten komen voor een groot

The image shows the File menu in Sibelius 5. The menu items and their keyboard shortcuts are:

- New... (Ctrl+N)
- Open... (Ctrl+O)
- Open Recent File
- Quick Start...
- Scan...
- Append Score...
- Close (Ctrl+W)
- Close All (Ctrl+Alt+W)
- Worksheet Creator...
- Add to Worksheet Creator...
- Edit Worksheets...
- Save (Ctrl+S)
- Save As... (Ctrl+Shift+S)
- Save All
- Export
- Print... (Ctrl+P)
- Print All Parts...
- Publish on SibeliusMusic.com
- Publish on SibeliusEducation.com
- Score Info...
- Preferences... (Ctrl+,)
- Exit (Alt+F4)

deel overeen met de standaardmenu's die je ook bij programma's als Word tegenkomt.

Vrijwel elk programma begint met het menu [File] gevolgd door [Edit]. Verder kom je ook vrij standaard menu's als [View], [Windows] en [Help] tegen.

Het menu [File] bevat bijvoorbeeld een groot aantal standaard opdrachten zoals [New], [Open], [Save], [Preferences] en [Exit]. Maar je vindt er ook een aantal opdrachten die weer specifiek voor Sibelius zijn.